

מה ההבדל בין בדיקה משטרתית לחקירה משטרתית?

בכדי לשמור על החוק והסדר במדינה משטרת ישראל מתבצעות חקירות משטרתיות בכדי לאתר עבריינים החשודים בביצוע עבירות פליליות, לאסוף ראיות ולמנוע את הפשע הבא. לרוב תחילתה של החקירה הפלילית נעשית בעקבות מידע מודיעיני, תלונה או פגישה מקרית של אנשי חוק במבצעי עבירה. לצד זאת, רבים הם המקרים בהם אין כלל ראיות ולו ראשוניות אלא שמועות בלבד שהגיעו לאוזני המשטרה או פרסום באמצעי התקשורת על עבירות פליליות, שלרוב נוגעות לאישי ציבור. האם ראוי לחקור אדם תחת אזהרה כאשר ישנן רק שמועות לביצוע עבירות מצידו? עו"ד אסף דוק מסביר על ההבדל בין בדיקה משטרתית לחקירה משטרתית ומדוע לעיתים קרובות מתבצעת בדיקה משטרתית בחשד לפלילים מצד אישי ציבור ולא חקירה פלילית.

חקירה פלילית במשטרה מתבצעת כאשר קיים חשד סביר לביצוע עבירה. בתחילה הגוף המשטרתית עוסק באיסוף ראיות קבילות כנגד הנחקרים. לחקירה המשטרתית עשויות להיות השלכות בלתי הפיכות על המשך הניהול הפלילי ולמעשה לחרוץ את גורלו של הנחקר, שכן עלולה להיות תחילתו של אישום או הרשעה. עולה השאלה, האם חקירה משטרתית מתבצעת גם כאשר נפוצה שמועה כמו אש בשדה קוצים או כי פורסם בכלי התקשורת כי פלוני ביצע עבירה פלילית ללא עד או תלונה?

בדיקה משטרתית קודמת לחקירה בהיעדר עד או תלונה ובמצבים בהם אין חשד סביר לביצוע עבירה

בדיקה משטרתית מטרתה לבדוק האם בכלל התרחשה עבירה פלילית טרם זימון החשוד לחקירה, כאשר אין עד או קורבן שמתלונן ובהיעדר ראיות ראשוניות לביצוע עבירה פלילית. הדבר בא לידי ביטוי בעיקר במרחב הציבורי, כשנפגע העבירה הוא למעשה הציבור עצמו.

פרקליט המדינה, עו"ד שי ניצן, ציין בכנס השנתי של העמותה למשפט ציבורי בישראל שנת 2016, כי פרסום באמצעי התקשורת על טענות ושמועות לביצוע עבירה פלילית מצד אישי ציבור, ללא עד או תלונה, גוררים תגובה ציבורית נזעמת הקוראת "לערוף את ראשו", כשפה הנהוגה בספר הילדים המפורסם 'עליסה בארץ הפלאות'. על כן, מבחינת הנחקרים, רשויות האכיפה והציבור, מושג הבדיקה המשטרתית טרם החקירה הוא מושג נכון.

במקרים רבים בספירה הציבורית אין קרבן ממשי שקורא, מתלונן ואומר כי פגעו בו, לכן לא ברור האם בכלל בוצעה עבירה, לעומת מקרי רצח, גניבה או שוד, אירועים שלכאורה דיי ברור כי נעברה בהם עבירה והשאלה שמטרידה את החוקרים היא על ידי מי הן בוצעו. במרחב הציבורי פעמים רבות מתבצעות בדיקות, שחלקן הגדול לא היו במשטרה אלא במשרד המשפטים, בכדי לברר קודם אם כלל בוצעה עבירה. במידה והתשובה חיובית, נפתחת חקירה על מנת לבדוק, לבחון ולבסס את העבודות.

כאשר הבדיקה היא חקירתית העניין נהייה רגיש יותר כי מתחקרים אנשים ומעלים שאלות. השופט מני מזוז טוען כי בפעולות חקירה יש לנהוג במידת הצמצום ומסכם כי בעקרון צריך להיות כלל אחיד לגבי כל אותן סוג של חשד לגבי נחקר שהינו איש ציבור או אדם מן היישוב. יחד עם זאת יש לזכור כי לגבי איש ציבור הצורך בבדיקה נדרש לעיתים קרובות יותר מאשר חשודים או נחקרים אחרים מכיוון שבמקרים אלו יש את השאיפה להיות מדויקים יותר ולכן נפתחת בדיקה בכדי לבדוק האם יש בכלל מקום לפתוח בחקירה. הדבר דומה לתלונות במח"ש כשמגיעה תלונה על שוטר - נפתחת קודם בדיקה. ניצב מני יצחקי, ראש אגף החקירות מסר כי ישנה הגדרה מדויקת ביותר מהי חקירה משטרתית ומהי בדיקה משטרתית. חקירה היא פעילה ואינטנסיבית הרבה יותר מאשר בדיקה. ההבחנה הדקדקנית מאפשרת לגוף המשטרתית את מרחב הטיפול הנדרש דבר המשרת אותה מבחינת זמן ומשאבים בביצוע פעולות סמויות וחסייות. עוד מסר כי אין הבדיקות פוגעות בהמשך החקירה.

18/02/2019
077-5006206
052-6885006

מה ההבדל בין בדיקה משטרתית לחקירה משטרתית? - עורך דין פלילי אסף דוק

פרקליט המדינה, עו"ד שי ניצן, הוסיף כי יש להיזהר מפני קמפיינים תקשורתיים הנעשים בידי אנשים מקושרים, עוצמתיים וחזקים מבחינה כספית, הפועלים נגד רשויות האכיפה והחוק כי אין הם אוהבים שהמשטרה חוקרת. ההשמצות, הרדיפות והפרסומים בכלי התקשורת, הם חלק מהצעדים הננקטים על ידיהם. עוד הוא מציין כי הרעיון על הקמת נציבות ביקורת על הפרקליטות נעשתה במפתיע בידי נאשמים ואף מורשעים ששאיפתם היא לפגוע באנשי הפרקליטות. לכן יש להיות ערניים וזהירים מפני קמפיינים כאלו ואחרים הקוראים תיגר על אנשי החוק.

{*:fast_contact}